

Posudek vedoucího bakalářské práce

Jordan Tomeš, *Řeka Jordán v pohledu přírodních a společenských věd a její funkce ve Starém zákoně*, Bakalářská práce předložená katedře Starého zákona ETF UK 25.4. 2016, vedoucí práce: Petr Sláma, stran 75.

I. Shrnutí práce

Práce sleduje přehledné schéma. Nejprve obhlédne výskyt řeky Jordán v Bibli a dalších starověkých textech. Přemýšlí o názvu, jeho možném kořeni *j-r-d*, což by odpovídalo spíše jeho krátkému hermonskému hornímu toku, anebo celkovému rozdílu nadmořských výšek pramene (hora Hermon 2814 m.n.m.) a ústí v Mrtvém moři. Registruje nejstarší egyptský výskyt jména z 13.-12.stol. př.n.l.

Poté se v kapitole 3 věnuje řece e z hlediska přírodních věd. Připomíná Jordán jako součást velké příkopové propadliny (rift) táhnoucí se od Turecka po Mosambik. Z geologické historie řeky zmiňuje předpokládané jezero Lisan (z arabského jazyk, viz hebr. *lašon*), pokrývající velkou část propadliny mezi Genezaretským jezerem a Mrtvým mořem. Představuje jeho prameny (Ijon, Senír, Baniás a Dan) a přítoky (Jarmúk, Jabok). Na reportáži z lokality Jardenit dokládá drastický úbytek vody, k němuž dochází především v důsledku izraelského Národního rozvaděče vody z Galilejského jezera, odčepřavajícího až 72 tis m³ vody za hodinu, díky němuž tvoří v některých obdobích dolní tok Jordánu prakticky právě jen zmíněné přítoky.

V kapitole 4 se na řeku dívá pohledem společenských věd. Předchozí hydrologická data jsou vysvětlena politickým vývojem v regionu, především vznikem Státu Izrael. Zmiňuje pokus sousedních arabských zemí odvést 2 ze 4 pramenů Jordánu na území Libanonu a Jordánska, i neuralgickou funkci Jordánu po Šestidenní válce.

Teologické jádro práce pak spočívá v kapitole 5, věnované funkci Jordánu ve Starém zákoně. Všimá si nápadně častého spojení (110x, tedy v 60% výskytů řeky v Bibli) s kořenem *a-b-r*, ať už jako slovesa "překročit", nebo v rámci předložky *mi-ever*, "za". V knize Jozue představuje dar země paralelu daru Tóry. Rozhraní poslušnosti a neposlušnosti Tóry je tak paralelní s rozhraním "v zemi -- mimo zemi". Další paralelu, kterou v práci sleduje, představuje přechod Jordánu v Joz 4 a přechod Rudého moře v Ex 14. Pba příběhy "tak vlastně tvoří velký chiastický rámeček celého izraelského putování za zaslíbenou zemí". (s.39) V tvorbě Předních proroků, ať již jde o knihu Sd nebo o pozdní davidovské vyprávění v 1Kr 2 již Jordán zřetelně vymezuje zaslíbenou zemi od exilu. Jordán zde hraje roli rozmezí mezi oblastí ztráty a neštěstí a mezi oblastí záchrany. Tuto důležitou teologickou funkci Jordánu podtrhuje i příběh nanebevzetí Elijáše (2Kr 2). Přejítí Jordánu jakoby v situacích předávání vedení kvalifikovalo mladého nástupce (po Mojžíšovi Jozua, po Elijášovi Elišu). Velmi originálně autor toto schéma protahuje do Nového zákona a spatřuje podobný vztah také mezi Janem Křtitelem a Ježíšem (s. 56n). Také uzdravující funkce Jordánu je společná Starému i Novému zákonu. Sz příběh o uzdravení Námána Syrského spojuje Boží uzdravení s přijetím navenek bezvýznamné řeky jako nástroje Božího uzdravení. Analogická, omytí v Jordánu čato přirovnávaná, je také funkce křesťanského křtu. Při všech rozporech, které nejen poměrně nedlouhý tok, ale velmi dlouhé dějiny řeky obklopují, je práv poslední funkce řeky, tedy jako zdroj smíření, pro křesťany funkcí nejdůležitější. Autor tuto smířčí funkci nachází v náznaku v žalmu 133, v němž v hebrejském originále na vědomí posluchače opakovaně doléhá sloveso *j-r-d*, jež je zřejmě také kořenem názvu *jarden*, Jordán.

II. Hodnocení

Práce je napsaná pečlivě, a to jak po věcné, tak po jazykové stránce. Autor prokázal schopnost suverénně využít sekundární literaturu, ale také podrobně a s užitkem pracovat s hebrejským a řeckým originálem Bible. Překlepů je minimálně. Vytknout lze snad jedině použití anglických forem arabských názvů, když na s.12 hovoří o esh-Sheria namísto eš-Šeria.

III. Závěr

Vzhledem k výše napsanému doporučuji při hodnocení práce vycházet od stupně A (výtečně).

Petr Sláma, Stará Boleslav, 11.6. 2016